

Љубиша Мишић

ЗАПИС НА ЛИШЋУ

Седео бих мирно на шкрипајућој столици (све су такве у овој младој кући!), са цигаретом “Нишке мораве” без филтера, и одједном би у мени неки безбојан, фин и несносан глас проговорно, и ако нисам водио никакву унутрашњу беседу са самим собом, или конкретно размишљао понајмање, а да ли нисам?! Одједном, неки леги глас би рекао јасним шапатом, вечним ромором: “Да то дете падне низ степенице, било би кукњаве...” Не знам, да ли тај глас — неглас припада моме ништавном бићу, или тамној снази у мојој унутрашњости, у којој се чудно и тајно населио, или можда припада чак моме будућем небићу, следећем животу, не знам.

Даље! Дешавало ми се да корачам старом улицом замишљен и брижан са младошћу која се одриче младости, због чега сам не много касније зажалио, сасвим изненада, опет би се онај глас јавио у моме нечитком ћутању: “Погинућеш ове године, погинућеш ове године!” Мене је, та мистичност предсказања чинила, том тренутку, у стварности, веома задовољним, иако ме је изненађивала!

Или, дешавало ми се, да, у старој кафани, док бих ћутао у непрекидном жагору: одједном бих, у избораном лицу старог жељезничара, не знам зашто, препознао лице неког анђела без и једне боре, ваљда са неке фреске из неког нашег манастира, или можда пре из неке скупе књиге репродукција нашег средњовековног сликарства, коју сам листао заинтересован, тада би се онај глас јавио, овако: “Тај човек је леп, тај човек је леп...”. Про-

менио бих, ужаснут доушником, мирни поглед на пуну чашу пива и, све би опет било у реду. Али тек за кратко време?!

Ујутро, у касно јутро, гледам кроз прозор и, видим и не видим пољупце голубова, оговарање врабаца, лет сеница. Заборавим на новине, које су стигле на време из Београда. Запалим цигарету и гледам испред себе, нека маглена копрена навлачи се на јоргован, на крошње дрвећа, на кровове кућа и жбуња, чисти, светли облаци (можда су то облаци који се испаравају тајно из мојих очију!) почињу да се спуштају на све, почињем одједном да ходам тим облацима. Али, исто тако, одједном, пренем се, и осетим, овде сам, сâм, на шкрипајућој кафанској столици, у соби, са непрочитаним новинама, још увек разочаран буђењем, после ноћи. Знам, да је онај глас ликоввао у свему томе, да је управљао мојом замишљеношћу, и мојим Следећим поступцима.

Једне лепе вечери законитог пролећа, кад је жути цвет опадао са липа у граду по испуцалим плочницима, после дугог разговора у кафани — библиотеци, а које из само мени познатих разлога називам “млађењем празне сламе”, вратио сам се по месечини, у Прерадовићеву 5, кући. Сви су спавали, као да су умрли и оплакани од тишине, и сад су у отвореним ћивотима. Легао сам и ја у њиховој тешкој близини, и заспао. Сутрадан, мајка ми је испричала, да сам после пола ноћи, у сну, гласно рекао: “Пола два”, тргнула се (она кад спава може да чује ако се нешто догоди, као да будна спава), погледала је у сат, који иначе осветљава тачно време у мраку, и тачно је било: пола два, ни више ни мање. Мало сам се замислио због те необичне стварчице без икаквог разјашњења себи. Мада сумњам да је то дело оног тамног гласа. Но, разрешења непојмљивих догађаја не треба ни покушава-ти гражити.

У Међуречје, тог пролећа, бануо је својом магленом висином, 195 см., самозвани сликар, Миле Крист, кога је, касније, нека баба једног петка (пазарни дан у граду!) пољубила у руку, мислећи да је он свети Сава и да је васкрсао. Ево га где седи, као споменик, за прљавим столом кафане “Сунце”, на коме је пивска флаша стављена у велику чашу. Миле Крист гледа, после свих својих слика, као рудар у руднику, пијаног сељака, брђанина, који више: “Музика, музика”, док музички аутомат (по свој прилици, неисправан) трештећи окреће једну те исту плочу: “И лист падне кад пожути”. У том Миловом погледу, тешком хиљаду прошлих и хиљаду будућих векова, у путањи његовог закрвављеног вида, — видим ретке птице како слећу на труле чамове крстаче, изнешене из градског гробља, преко ноћи, на мали мост 1973-ће године, у једном другом граду.

Скоро сам у граду шетао улицом Хајдук Вељка, са једним познаником, кога је у породици задесила несрећа. И тај сам мој познаник, избегавао је да говоримо о његовој короти, тако да сам, на своју руку разговарао о најобичнијим стварима са њим, истовремено пролазећи шарене излоге продавница! И њему тужном такав разговор причињавао је олакшање, скоро скривену радост која је заборављала на све. Али, мене је стално опседала та његова несрећа, иако ми, практично, није био ништа, ипак та његова несрећа (не знам зашто) била је на мени, на кожи, на лицу, негде високо у ваздуху, присутна а недозвољива! Иако се онај глас није чуо, знао сам да је баш сада "ту", да ће да изненади у својој божјој мутавости и муцању. Само никада нисам знао када ће да се појави, да ме опет згроми. И док смо ишли том дугачком улицом, поплочаном старом калдрмом од речног камења, док сам и даље говорио безначајне ствари, у том причању осећао сам да је био будан онај мој тамни глас, као температура кључале воде у лончићу за кафу, на електричном шпорету, био је присутан тај Будни спавач. Али, глас није ништа говорио, само је замирало некакво пискаво мрмљање, које се јављало са великом одсутношћу и, нестајао је у велико ништа, да би се из светлећег ништавила тихо јавио, када ја то нећу, да ме подсети да је итекако присутан, да би потврдио своје непознато, загонетно порекло, које не могу увек испочетка да откријем. Да Га уништим у његовој неуништивој бестелесној постојаности! И тако, о томе нико не зна, само ја и тај тамни глас. Никоме не смем то да кажем. А можда је то болест коју треба лечити. Не знам, докле ће то да траје. Стварно, о томе не смем никоме ништа да кажем, можда би помислили свашта. А шта ви кажете?

ПОРБА
ОК ПОБА

И хтео бих да поставим још једно питање. Тај глас-неглас, је ли то неко други, према коме сам се лудачки огрешио једном давно, можда чак и у прошлом животу, и сада, због тога, патим и не могу да се очистим од тог духовног греха и инцеста. Ако сам се огрешио, нека и нема искупљења од греха. То је истина, коначно, једном. Јер, ако је тај неко други, једном патио мојом сабласном кривицом, онда, наравно, ред је да сада ја патим и очајавам, под измењеним околностима и без његовога присуства, у овом граду, свуда, у свим улицама, под тамним и јаким дрвећем малих провинцијских паркова, одједном, изненада. Надам се, да је тај неко други, сада, бар срећан, због мене и да не очајава као ја. Али он је толико срећан, ја то знам, да се уселио у мене, или се повремено усељава у моју унутрашњост, без мога одобрења, без пасоша, без аутобуске и железничке и авионске карте и бродске карте. Ко је он, који је нессебично сигуран у себе. Зашто ми с времена на време нуди само несрећу и, зашто ме не остави на миру да имам мир малих, обичних људи.

Јер:

Једно је говорити гласно са саговорником. Друго је говорити сам са собом, кад те нико не чује и када слушаш себе унутра, а можеш, у најбољем случају, да слушаш и друге шта причају, или да се у најмању руку правиш да их слушаш шта говоре а на шта те обавезују. Треће је, (а то је био предмет ове приче) слушати, изненада, у себи, без своје воље, некакав туђи глас, који ми не припада, који каже све оно што он хоће да каже. Четврто је, трпети тог уљеза и нечастивог, плашити се њега међу људима. Пето је, можда није то нико други до двојник, он од божанствености и магле, што се досађује и не да ми да имам моћ слатког заборава. Шесто је, чекати га да се опет огласи у мени са тучаним звонима од 1000 кг. Седмо је, знати да ће изненада да проговори читаве реченице, које следећи пут неће поновити. Осмо је, не желети му добродошлицу. Девето је, не бојати се смрти, ако је безобразно најави. Последње је, пре смрти треба веровати, ако смрт дође, да ћеш сазнати чији је тај глас.